

KENNEDŽIO IR GROMYKO PASITARIMAI NEDAVĘ NIEKO NAUJO

Prezidento Kennedžio ir sovietų užsienių reikalų ministro Gromyko susitikime spalio 6 dieną buvusios peržvelgtos visos svarbesniosios šaltėjo karo problemos. Pasitarimas užtruko dvi valandas, ir nė viena pusė po jo nieko aiškaus nepasakė apie pasitarimų eigą prie Baltųjų Rūmų laukiantiems laikraštininkams. Gromyko tepavadino pasitarimą "naudingą", o valst. sekretorius Rusk pasakė, kad jis buvęs "labai įdomus".

Salia prezidento Kennedžio, valstybės sekretoriaus Rusko, ir sovietų užs. reik. ministerio pasitarime dalyvavo Foy Kohler, valstybės departamentų pasekretorius Europos reikalams, du vertėjai ir sovietų užsienių reikalų ministerijos ekspertas Vokietijos klausimams A. S. Semenovs.

Laoso ir Jungt. Tautų problemos

Prezidentas Kennedy, kaip sakoma, susitikimą panaudojęs išreikšti susirūpinimui dėl dartinės Rytų-Vakarų santykių įtampas. Prezidentas bandęs pasiekti susitarimą dėl laikinio Jungtinių Tautų administratoriaus paskyrimo ir

tvirtesnių ginklų paliaubų Laose.

Paskutinieji ženklai rodė, kad JAV ir Sovietija yra linkusios sutarti dėl Burmos ambasadoriaus U Thant kandidatūros į Hamarskjoldo įpėdinius, bet ir ta problema įsivėlusį sunkumą. Prezidentas bandęs įtikinti Gromyką, kad sprendimą reikia paskubinti.

Dėl Laoso prezidentas pareiškęs susirūpinimą, kad komunistai ten nepaprastai stipriną savo karines jėgas. Jis stengsis Pietryčių Azijos krizę parodyti esančią tokios pat svarbos, kaip ir Berlyno. Jis pareiškęs baimę, kad ten gali prasidėti nauji karo veiksmai, jei komunistai ir toliau tęs savo pozicijų stiprinimą.

Nieko nauja dėl Berlyno

Berlyno klausimu prez. Kennedy stengsis išgauti tikslesnių idėjų apie "garantijas", kurias rusai turi galvoje, ir ką Maskva siūlanti, kad būtų pasiektos derybos. Po pasitarimų Gromyko pareiškė, kad sovietų pažiūra Berlyno klausimu esanti nepasikeitusi.

Prieš pat susitinkant su Gromyku, prez. Kennedy gavęs skubų Vak. Vokietijos

jos kanclerio laišką. Apie jo turinį neturima jokių žinių, bet tikima, kad Adenaueris spaudęs Baltuosius Rūmus nedaryti jokių nuolaidų Vokietijos interesų sąskaiton.

Prezidentas taip pat neturėjo progos pasitarti su amb. Thompsonu, kuris vos besuspėjo iš Maskvos atvykti į pasitarimus.

Obuolys už sodą

Prez. Kennedy, po pasitarimų su Gromyku pareiškęs, kad situacija esanti galima apibūdinti sakiniu, kurį jis pasakęs rusams susitikimo metu: "Jūs pasiūlėte mums obuolį mainais už sodą. Šiame krašte mes taip nedarome".

Viename NYT pranešime nurodoma, kad grynų pasitarimų rezultatai, ypač Vokietijos klausimu, prilygsta nuliui.

Gromyko išvyko į Maskvą apie pasitarimų eigą pranešti Chruščiovui, dar prieš prasidedant visuotiniam partijos kongresui. Tuo tarpu iš vienas autoritetingas komunistų pareigūnas Berlyne pareiškė, kad separatinė taikos sutartis tarp Maskvos ir Pankovo būsimanti pasirašyta tuoj po sovietų kompartijos kongreso.

I Rytų Berlyną, kur buvo švenčiama komunistinio režimo 12 metų sukaktis, atvykęs Kremliaus idėjų pardavėjas Mikojanas pažadėjo režimui visuotinę Maskvos pagalbą, pabrėždamas: "Teįvyksta, kas gali įvykti".

• John J. McCloy pasitraukė iš prezidento patairėjo nusiginklavimo klausimams pareigų.

NAUJA SIENA TARP KINIJOS IR NEPALO

Sutartis, nustatanti sieną tarp komunistinės Kinijos okupuoto Tibeto ir Nepalo buvo pasirašyta Pekine, bet smulkesni su-

(LNA)

spręsti, ar lietuvių partijoje yra toks pats procentas, kaip suvažiavime. Iš kitos pusės, nėra tikra, ką skaičiuotojai priskaito ir ko nepriskaito prie lietuvių. Pavyzdžiui, toks "Tiesos" redaktorius: ar jis priklauso prie "kityų" grupės, ar laikomas "džuku", kaip jį "progresyvieji" vadino Amerikoje.

Pažymėtina, kad šios "darbininkų partijos" suvažiavime delegatų darbininkų buvo 153 iš 799, t.y., apie 19% (Pereitame suvažiavime darbininkų buvo vos per 11%).

Suaugusių (per 18 metų amžiaus) balso teisę turinčių žmonių Lietuvoje dabar yra apie 1,800,000. Taigi oficialūs komunistai jų tarpe sudaro apie tris su puse nuošimčio, arba kas 29-tas balsuotojas yra partietis.

Lietuvoje kompartijos narių jau beveik 65,000

Prirašo arba importuoja po 500 kas mėnuo

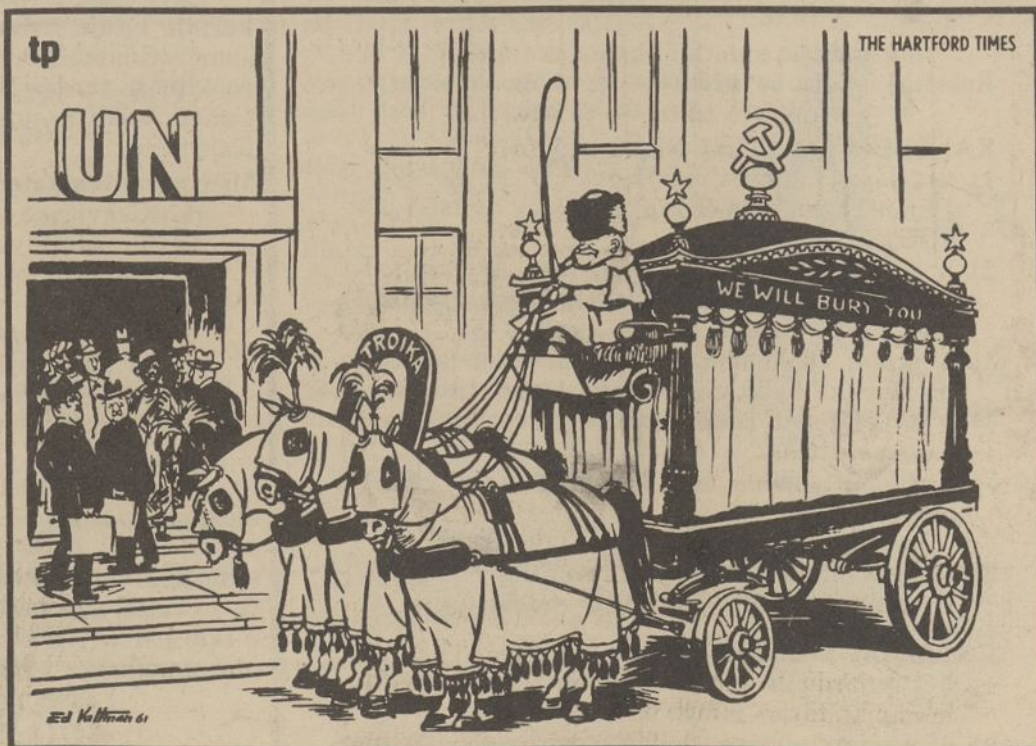
Rugsėjo 27 dieną Vilniuje pradedusiam sovietinės komunistų partijos respublikinio padalinio Lietuvoje suvažiavime mandatų komisija pranešė, kad šiuo metu Lietuvoje esą 55,676 kompartijos nariai ir 8,998 kandidatai, iš viso 64,674.

Prieš apie pusantų metų įvykusiame 12-jame panašiam suvažiavime buvo nurodytas narių skaičius 46,381 ir kandidatų -- 7,943, iš viso -- 54,324. Tad dabar esą 10,350 daugiau. Priauglis -- daugiau kaip po 500 kas mėnuo. Nėra duomenų, kiek naujų prirašoma iš vietinių tarpo, ir kiek jų atvyksta iš Rusijos.

I šį suvažiavimą atvyko 688 delegatai su sprendžiamuoju balsu (nuo tikrųjų narių) ir III be sprendžiamojų balso (nuo kandidatų). Kadangi delegatų turėjo būti siunčiami po vieną nuo 90 narių arba kandidatų, tai iš tokio delegatų skaičiaus atrodytų, kad narių turėtų būti apie 61,900 o kandidatų -- apie 10,100, arba iš viso apie 72,000. Bet, kadangi daug kur delegatai, regimai, buvo siunčiami ir nuo nepilnų 90, tai delegatų skaičius ir išėjo, kaip paprastai, žymiai didesnis, negu proporcingai turėtų būti. (Nuo minimojo narių ir kandidatų skaičiaus turėjo būti 719 delegatų, o ne 799).

Kiekvieną kartą mandatų komisija būna atviresnė ir duoda daugiau statistikos duomenų apie delegatus. Šį kartą komisija atskleidė net delegatų pasiskirstymą tautybėmis. Būtent, atvykę 556 lietuviai (66,8%), 163 rusai (20,1%), 25 ukrainiečiai (3%), 29 gudai (3,5%), 15 lenkų (1,6 %) ir 19 kitų (arti 2%).

Amžiaus statistiką duodama, komisija pabrėžė, kad delegatų pasiskirstymas pagal amžių atitinka ir visų narių pasiskirstymą. Apie pasiskirstymą tautybėmis to nepasakė, todėl negalima

CHRUŠČIOVAS: - Mes jus palaidosime!

Spalis yra Vilniaus prisiminimo mėnuo. Spalio mėnesį lenkai klasingai buvo atplėšę Vilnių nuo Lietuvos, spalio mėnesį jis vėl buvo prijungtas. Šiam istoriniam įvykiui atžymėti, buvo pagamintas bareljefas, kuriame vaizduojamas istorinis Lietuvos kariuomenės žygis į Gedimino miestą 1939 m. spalio 28 d.

VILNIUS 1961 METŲ RUDENI

Nedidelė buvusių Lenkijos piliečių grupė, ką tik grįžusi iš kelionės po Sovietiją, kelias dienas viešėjo ir Vilniuje. Ekskursijos dalyvė T. F. savo įspūdžiais pasidalino ir su Dirvos korespondentu.

TEBĖRA PUOŠNESNIS UŽ RUSŲ MIESTUS

Ekskursantai į Vilnių atvyko, aplanke eilę Rusijos miestų, todėl jiems į akis pirmiausiai krito išorinis "kitoniškumas" -- lietuviški viešbučių, restoranų ir kinoteatrų vardai, "Dailės" krautuvinių vitrinose išdėstyti lietuviški dirbiniai, na, ir praeivių tarpe nugirstama lietuvių kalba.

Vilniaus gatvėse nematoma tiek daug besistumdantių praeivių, kaip rusų miestuose. Apsirengimas daugumoje geresnis, skoningesnis, europietiškesnis. Pastebima daugiau inteligentiškų veidų.

Lietuviai, reikšdami savą iniciatyvą, yra geriau ir susitvarkę, kas atspindi miesto išorinėje išvaizdoje, kiek įvairesnėse statybose, geresniame miesto gyventojų aprūpinime ir t.t. Bet

tarties duomenys nepaskelbti. Valstybinė komunistinės Kinijos žinių agentūra Hinsua paskelbė, kad toji sutartis reiškianti "naują kartinį akmenį draugiškų santykių vystymosi tarp Kinijos ir Nepalo".

Didžiausias ginčo objektas buvo Everesto kalno viršūnė -- kuria, būtent, viršūnės puse turinti eina siena. Paskesni pranešimai sakė, kad Kinija pasiūliusi jungtinę abiejų kraštų jurisdikciją, bet nepaliečiai atmetę.

Likusioji 500 mylių kalnynais nusitęsianti siena anksčiau buvo tik apytikriai nujaučiama.

tebedominuoją senieji Vilniaus mūrai, kai kurie namai, išlikę iš XVI ir XVII amžiaus, tebeikia miestui romantišką atspalvį.

MIESTO PASIDIDŽIAVIMAS "NERINGA"

Ekskursantų grupė buvo apgyvendinta tik prieš metus miesto centre pastatyta viešbutyje "Neringa". Pastatas esąs modernus, įrengtas pagal "paskutinį" architektūros žodį.

Apartamentai susideda iš trijų kambarių, kurie įrengti "elegantiškai ir patogiai": su foteliais, sofomis, žemais stalukais, lenytynomis, sienose įleistomis spintomis. Bet tuoj pat krinta į akis disproporcija tarp elegantiško projektavimo ir kasdieninės realybės. Nė vienas to liuksusinio apartamento langas kaip reikiant neužsidaro, žalias linoleumas atšokęs nuo grindų, kuprotas, dažnai jau spėjė nusilupinėti, nepaisant dar tokio trumpo amžiaus.

Gerą įspūdį sudaro skoningai ir moderniškai įrengtas viešbučio restoranas, dėl kurio įrengimų pasipiktino ir Maskva. Pateikalus sąrašas jame yra žymiai gausesnis ir įvairnesnis, negu Rusijos miestų valgyklose, be to, jaukia nuteikia nuoširdesnis patarnavimas.

MUZIEJUS IR KAPAI

Ekskursantų grupei vadovauti buvęs paskirtas jaunas "vienos leidyklos" redaktorius, kuris stengėsi pabrėžti tai, kas Vilniuje yra lenkams artimesnio.

Jis nuvedė į Adomo Mickevičiaus muziejų -- trijų kambarių butuką, kuriame poetas parašė "Gražiną". Prieš karą tame bute dar stovėję visi poeto baldai ir kiti asmeniniai daiktai, bet karo metu viskas buvo išgrobta, ir dabar ten iš Kauno atgabentas rašomasis stalas, fotelis ir dar keletas smulkmenų. Ekskursantams buvo parodytas "Gražinos" rankraščių, poetų studijų įskaitų knygelės, keli senesni jo raštų leidiniai, jo draugų portretai ir t.t.

Kai ekskursantai buvo vedami į Rasų kapus, vadovas atkreipė dėmesį į gražiai papuoštą ir prižiūrimą kapą, kuriame palaidota Pilsudskio širdies. Šie dalykai papildyta 1944 metais žuvusių lenkų karių kapais.

Rasų kapuose paminklai daugiausiai apleisti, bet sąmoningų jų naikinimo žymių nepastebėta. Vadovas pastebėjo, jog kiekvienais metais per Vėlinės Rasų kapuose uždegama tūkstančiai žvakelių, ir tai sudarą nepaprastą vaizdą.

KASDIENYBĖ -- EILĖS PRIE KRAUTUVIŲ

Kiek ilgiau pabuvus mieste, pirmieji "kitoniškumo" įspūdžiai pradeda keistis kasdienės tikrovės pažinimu. Tiesa, vaikštinėjant Vilniaus gatvėmis, galima aiškiai pastebėti, kad Vilnius žy-

miai geriau aprūpinamas, negu Rusijos miestai. Parduotuvėse galima be suvaržymų gauti sviesto, dešrų, kumpio (pastarojo netgi Maskvoje dažnai stinga), mėsos ir kt. Bet dažnoje vietoje prie krautuvinių stovi pirkėjų eilės.

Vienoje gatvėje ekskursantų dėmesį atkreipė tokioje eilėje kilęs triukšmas. Pasirodo, jog moterys ten laukė miltų, o triukšmas kilęs dėlto, kad viena moteris nusipirkusi net tris maišelius miltų, o kitos pabėgusios, kad joms neužtektų. Ties sunkumai dėl miltų, žmonių pasakojimais, jau tęsiasi eilę mėnesių. Apskritai, Chruščiovui pradėjus agresingai šūkauoti, gyventojų tarpe kilusi nemaža panika. Pradėta masiškai supirkinėti, kiek galima gauti, toki produktai, kuriuos galima ilgiau laikyti, k.a. miltai, aliejus, ryžiai miltas ir t.t.

Pramonės gaminių -- tekstilės, tiketo, avalynės -- aprūpinimo atžvilgiu Vilnius nesisiskiria nuo Rusijos miestų: viskas yra prastos kokybės ir labai brangu. Tačiau daug vilniečių gauna siuntinių iš užsienio, gyvenančių giminių bei artimųjų. Tuo paaiškinamas ir geresnis jų apsirengimas, negu Rusijoje.

Tačiau reikia pridurti, kad už Vilniaus ribų -- kaimuose ir kituose miestuose, -- jaučiamas didelis ne tik pramonės gaminių, bet ir maisto produktų trūkumas. Ekskursijos dalyvė T.F. pastebė, kad buvę graudu žiūrėti į atvykusius iš kolchozų bei miestelių žmones su maišais ant pečių, bestovinėjančius eilėse prie miltų arba belaukiančius duonos kepaluko.

Kaip su TOM NAUJOM STATYBOM?

Vilniuje naujosios statybos daugiausiai vykdomos priemiesčiuose. Iš to, kas karo metu buvo sugriauta miesto vidury -- o tai sudarė apie 40% prieškarinio gyvenamojo ploto -- atstatyta labai maža. Nuvalytose nuo griuvėsių gatvėse dažniausiai įrengti parkai ir skverai. Tai, žinoma, pagražina miestą, bet neišsprendžia aštrios butų problemos.

Naujieji namai statomi, palyginti, gana greitai. Į statybos vietą suvežamos iš anksto paruoštos pastatų dalys -- betono gabalai, kurie montuojami vietoje. Taip namas pastatomas per pustrėčio mėnesio. Iš lauko naujieji namai atrodo monotoniškai, bet pakenčiamai. Daug liūdniau viduje: kambarėliai mažyčiai, virtuvės primityviškos, beveik jokių patogumų. Palyginus su darbininkų namais bet kuriame Vakarų mieste, tai sukelia tikro skurdo vaizdą.

Užsiminus gyventojų santykius, tenka pridurti, jog keliais atvejais teko girdėti, kad išnykęs antagonizmas tarp lenkų ir lietuvių, kurie dabar jaučia vieno dą neapykantą bendram pavergėjui.

VELNIŠKOJI SUTARTIS (14)

GINČYTINA 'ATSIVĖPIMO PERTRAUKA'

Net dvejiems metams praėjus nuo tos sutarties, atpalaidavusios II Pasaulinį karą, pasirašymo, Stalinas bandė ją pateisinti teigdamas, jog ji buvusi pasirašyta savisaugos sumetimais.

O kaip buvo iš tikrųjų? Kad gėdingieji slapsti susitarimai Stalinui suteikė tokią pat atsivėpimo pertrauką, kokią caras Aleksandras I buvo laimėjęs 1807 metų Tilžės sutartyje su Napoleonu arba Leninai 1917 metų Lietuvos Brastos sutartyje su vokiečiais, to nuginčyti negalima. Be to, Sovietija turėjo galimybę savo priekines gynybos linijas prieš Vokietiją pastūmėti į vakarus — Lenkijos, Lietuvos, Latvijos Estijos ir Suomijos saskaiton. O svarbiausia, kaip vėliau sovietų oficialioje "Diplomatijos istorijoje" pabrėžta, Kremliaus buvę svarbų, kad vėliau, kai Rusiją Vokietija užpuolė, Vakarų valstybės bus jau neatšaukiamose kovoje su Trečiuoju Reichu ir Sovietija jau nebe viena kariaus su vokiečiais, ko Stalinas labai bijojo 1939 metų vasarą.

Tai, be abejo, tiesa. Bet tas argumentas turi ir antąją pusę. Tuo metu, kai Hitleris užpuolė Rusiją, Lenkijos ir Prancūzijos armijos bei britų ekspedicinis korpus buvo sunaikinti, Vokietija valdė visus Europos ūkinius rezervus, ir nebebuvo jokio Vakarų fronto, kuris būtų saistęs jo rankas. 1941, 1942 ir 1943 metais Stalinas karčiai skundėsi, kad nesą antrojo fronto prieš Vokietiją, ir Rusija esanti priversta viena nešti visą karo našą ir priršti beveik visas vokiečių armijas.

Tuo tarpu 1939-40 metais buvo Vakarų frontas, kuris absorbavo vokiečių jėgas. Ir Lenkija nebūtų buvusi sutriuškinta per dvi savaites, jeigu Rusija būtų ją parėmusi, vietoj smeigus durklą iš pasalo. Bet svarbiausia, greičiausiai visiškai nebūtų prasidėjęs karas, jeigu Hitleris būtų žinojęs, kad jį reikės vesti ne vien prieš Lenkiją, Angliją ir prieš Rusiją. Tokios milžiniškos koalicijos akivaizdoje ir drausmingi vokiečių generolai, kaip vėliau Nuernbergo byloje iš jų pareiškimų ryškėjo, būtų atkakliai pasipriešinę Hitlerio užmačioms. Buvusio Prancūzijos ambasadoriaus Ber-

lyne pareiškimu, Keitelis ir von Brauchitsch jau gegužio mėnesį išpėję Hitlerį, kad Vokietija neturinti perspektyvų laimėti karą, kuriame Rusija stos priešų pusėn.

Joks valstybininkas ir joks diktatorius negali pramatyti tolimos įvykių eigos. Tad labai ginčytinas ir Churchillio teigimas, jog Stalino paktas su Hitleriu, nors ir kaip šaltakraujiškai įvykdytas, "tą akimirka buvęs nepaprastai realus žingsnis".

Stalinas pirmoje eilėje galvojęs, kaip ir kiekvienas kitas vyriausybės šefas būtų daręs, pirmoje eilėje apie savo valstybės saugumą. 1939 metų vasarą jis, kaip vėliau Churchillui pareiškė, buvęs įsitikinęs, jog Hitleris pradės karą. Jis buvo nusprendęs neįsivelti į tokią būklę, kad vėliau vienai Rusijai reikėtų kariauti su vokiečių armijomis. Jeigu absoliutiškai saugi sąjunga su Vakarais negalima, kodėl jam nesikreipti į Hitlerį, kuris pats pasibeldė į jo duris?

Nepasitikėjimas Chamberlainu

1939 metų liepos pabaigoje Stalinas greičiausiai buvo priėjęs išvados, kad Prancūzija ir Anglija ne tik nenorinčios įpareigojančių sutarčių, bet Chamberlaino vyriausybė dar siekianti savo karą vesti Rytų Europoje. Jis, kaip atrodo, bus labai abejojęs, kad Anglija savo garantijas Lenkijai pildysianti didesniu mastu, negu Prancūzija Čekoslovakijai. Ir visa, kas per pastaruosius dvejus metus dėjos Europoje, stiprijo jo apmaudą: Chamberlaino atmetos po Austrijos prijungimo ir Čekoslovakijos okupavimo sovietų pasiūlytos konferencijos, kuriose turėję būti ieškoma kelių ir priemonių tolimesnei vokiečių agresijai sukludyti; Chamberlaino nuolaidų politika Muencheno konferencijoje, iš kurios rusai buvo išjungti; Chamberlaino tūpčiojimas ir vengimas sudaryti defenzyvinę sąjungą tomis likiminėmis 1939 metų vasaros dienomis.

Viena buvo aišku beveik visiems, išskyrus patį Chamberlainą: anglų-prancūzų politika tuo metu buvo pasiekusi bankrotą. Lygiai kaip ir lenkų. Apie užsienių reikalų ministerio Becko reakciją į vokiečių-sovietų pakto pasirašymą ambasadorius Noel telegrafavo į Paryžių: "Beckas visiškai nesijaudina ir nerodo jokio susirūpinimo. Jis tiki, kad iš tikrųjų beveik niekas nepasikeitė".

Žingsnis po žingsnio Vakarų demokratijos traukėsi nuo Hitlerio: kai jis 1935 metais demonstratyviai pasiskelbė visuotinės karo prievolės įvedimą, kai jis 1936 metais okupavo Reino kraštą, kai jis 1938 metais prarijo Austriją ir tais pačiais metais pareikalavo sudėti sričių ir jas gavo. O 1939 metais jos, rankas sudėjusios, stebėjo, kaip Hitleris okupavo likusią Čekoslovakiją, O tuo metu jos dar, kartu su Sovietija, greičiausiai būtų pajėgusios vokiečių diktatorių sulaikyti nuo karo atpalaidavimo arba, nepasisekus, jį greitai sumušusios. Kitokiai Vakarų politikai tuo metu esant, Sovietija greičiausiai nebūtų gavusi progos pasiekti dabartinio prasiplėtimo. Bet jos pražiopsojo visas pro-

gas ir 1939 metų vasarą atsidūrė prieš nepatogius įsipareigojimus gelbėti Lenkiją.

Signalas pasauliniam karui

Londono ir Paryžiaus iškėlę kaltinimai dėl Stalino dviveidiskumo buvo kartūs ir pagrįsti. Ištiesais metais jis buvo keikęs "fašistines bestijas" ir kvietęs visas taiką mylinčias valstybes susijungti prieš nacių agresiją, o dabar tapo tos "bestijos" pagalbininku.

Bet Kremlius galėjo atsikirsti, ką ir padarė, kad jis elgėsi lygiai taip, kaip Anglija ir Prancūzija Muencheno: jos, aukodamos mažasias valstybes, pirkosi taiką ir laiką apsiginkluoti. Jeigu Chamberlainui atrodo pigu ir teisinga 1938 metų rudenį paaukoti Čekoslovakiją Hitleriui sušvelninti, kodėl Stalinui turėję būti nepigu ir neteisinga Hitlerį patenkinti Lenkijos atidavimu.

Stalino ciniškas, slaptas susitarimas su Hitleriu pasidalinti Lenkiją, užgrobti Pabaltijį, Suomiją ir Besarabiją iš karto nebuvo žinomas už Maskvos ir Berlyno ribų. Bet netrukus tai turėjo paaiškėti iš Kremliaus veiksmų ir sukrėsti pasaulio opiniją. Nors ir kaip Maskva bebūtų tikinusi, kad ji siekianti atsiimti tik tai, ko neteko po Pirmojo Pasaulinio karo, vis dėlto visi žinojo, kad tie kraštai buvo nerusiški ir neturėjo noro "grįžti" Rusijon. Tik smurtu, kurio sovietai ven-

gė Litvinovo laikais, galėjo tie kraštai būti įjungiami į Sovietiją.

Nuo pat įstojimo į Tautų Sąjungą Sovietija krovėsi moralinį kapitalą, kaip kovotoja dėl tautų laisvės ir didysis fašistinės agresijos priešas. Dabar ji iš karto jį prarado.

Bet svarbiausia, šiuo velnišku suokalbiu Stalinas davė signalą naujam karui, kuris neabejotinai turėjo išsiplėsti į pasaulinį konfliktą. Jam tai buvo aišku. Prieš keletą metų tai buvo parašęs ir pats Hitleris savo evangelijoje "Mein

JSISTEIGĖ NAUJA KOMUNISTINĖ ORGANIZACIJA

JAV komunistų partija suorganizavo naują priedangą savo tikslams siekti. Tai vadinamoji "National Assembly for Democratic Rights", kurios skambus vardas pritrauks eilę "gudročių" liberalų ir kitų kvaišų.

Naujosios organizacijos tikslas yra išvystyti spaudimą į JAV Aukščiausią Teismą, kad būtų

Kampf": "Jau sutarties pasirašymo su Rusija fakte slypi užuominos apie naują karą". (792 psl.). (Bus daugiau)

atšaukti sprendimai, pagal kuriuos pripažinti konstituciniai Smitho ir McCarrano įstatymai. Pripažinimas buvo nubalsuotas 5 prieš 4 balsų dauguma birželio mėnesį, bet tas klausimas numatytas iš naujo persvarstyti šį mėnesį. Komunistai ypač yra susirūpinę dėl McCarrano įstatymo, nes jis reikalauja, kad komunistų partija ir jos frontinės organizacijos registruotųsi vyriausybės įstaigose, subversinės veiklos kontrolės skyriuje, kuris galės likviduoti jų biznį.

National Assembly for Democratic Rights buvo sukurta New Yorke, dalyvaujant 1,200 komunistų delegatų iš 19 valstybių. Planuose numatomi protesto mitingai, laiškų spaudai ir kongresmanams kampanija, ieškojimas paramos iš religinių, politinių, švietimo ir darbo lyderių. New Yorke jau įsipareigojo naująją frontą remti eilę sektantų kunigų.

Komunistai nori, kad teisingumo sekretorius Bob Kennedy paremtų jų peticiją, siekiančią pakeisti Aukščiausio Teismo sprendimą. Jei teismas nepakeis, jie planuoja įtikinti kongresą, kad tie įstatymai būtų atšaukti.

JAV kongreso oficialiame leidinyje įtraukta tikla senatoriaus Dirksen (Ill.) papasakota istorija apie gimdytoją skyriaus slaugę, kurią tūlas ligoninės lankytojas paklauses, ko verkią kūdikiai.

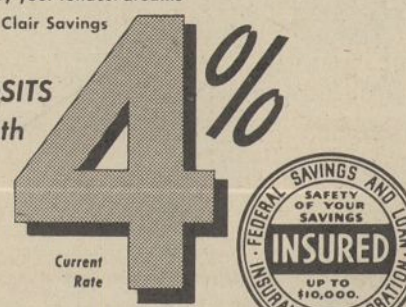
"Taip, pone," atsakiusi slaugė, "verkum ir tamsta, jei neturėtum darbo, tamstos dalis vyriausybės biudžeto deficite siektų 1,971 dolerį ir priedo dar turėtų šlapias kelnės."

Šia proga Clevelando "Plain Dealer" priduria, kad praeitose kongreso sesijoje politikų pasakytos kalbos esančios atspausdintos 28,122 puslapiuose, kas mokesčių mokėtojus apsunkino 2,3 bilijonais dolerių.

If you are wishing for a new home, automobile, boat, modern kitchen, extra special vacation... or a more comfortable retirement... or a better education for your children... you will enjoy your fondest dreams sooner by saving regularly at St. Clair Savings

... and your SAVINGS DEPOSITS made by October 16th EARN INTEREST from OCTOBER 1st!

SAVE SAFELY... at Three Convenient Locations
ST. CLAIR SAVINGS
813 East 185th St.
25000 Euclid Ave.
6235 St. Clair Ave.

1,000 KALĖDINIŲ SIUNTINIŲ BE UŽDARBIO!

Lietuvių Prekybos Bendrovės Vadybė naujojai šia proga padėkoti visiems bet kur pasaulyje gyvenantiems lietuviams už tą didžiulę paramą, kurios susilaukėme praeitais metais. Reikšdami savo nuoširdų ačiū, pagal savo įprastąją tradiciją DAR KARTĄ (5-tuosius metus) jaučiamės įpareigoti duoti visiems lietuviams, kaip dovaną, savo uždarbį nuo 1,000 SPECIALIŲ KALĖDINIŲ SIUNTINIŲ.

Labai rūpestingai apsvairstę savo ligšiolinį patyrimą ir daugelio klientų pageidavimus, parinkome tam reikalui ko naudingiausių siuntinius ir šįkart siūlome 4 skirtingus KALĖDINIUS SIUNTINIUS BE UŽDARBIO.

KALĖDINIŲ SIUNTINIŲ NR. 1 sudaro:

- 1) 3¼ jardų vilnonės medžiagos vyriškam ar moteriškam kostiumui; tamsiai mėlynos, rudos ar tamsiai pilkos,
- 2) 4 jardai skalbiamo aksomo suknelei ar moteriškam kostiumui; žalio, šviesiai ar tamsiai mėlyno,
- 3) 3 jardai poplino marškiniams ar bluzėi; balto.

Normali šio siuntinio kaina yra \$36.00. Kalėdinė kaina be uždarbio už siuntinį Nr. 1 yra tikrai — \$29.50 įsk. visus mokesčius.

DVIGUBĄ KALĖDINIŲ SIUNTINIŲ NR. 1 sudaro:

- 1) 6½ jardų vilnonės medžiagos 2 vyr. ar mot. kostiumams; tamsiai mėlynos, rudos ar tamsiai pilkos,
- 2) 8 jardai skalbiamo aksomo 2 suknelėms ar mot. kostiumams; žalio, šviesiai ar tamsiai mėlyno,
- 3) 6 jardai poplino marškiniams ar bluzėms; balto.

Normali šio siuntinio kaina yra \$66.00. Kalėdinė kaina be uždarbio už dvigubą siuntinį Nr. 1 yra tikrai — \$57.40.

KALĖDINIŲ SIUNTINIŲ NR. 2 sudaro:

- 1) 3¼ jardų vilnonės medžiagos vyr. ar mot. kostiumui; tamsiai mėlynos, rudos ar tamsiai pilkos,
- 2) 3 jardai vilnonės medžiagos mot. ar vyr. palčiui; žalios, kupranugario, mėlynos, tamsiai mėlynos ar juodos,
- 3) 4 jardai skalbiamo aksomo suknelei ar mot. kostiumui; žalio, šviesiai ar tamsiai mėlyno,
- 4) 4 jardai gelėto nailono suknelei ar 2 bluzėms; daugiaspalvio,
- 5) 3 jardai poplino marškiniams ar bluzėms; balto.

Normali šio siuntinio kaina yra \$62.00. Kalėdinė kaina be uždarbio už siuntinį Nr. 2 yra tikrai — \$55.00 įsk. visus mokesčius.

KALĖDINIŲ SIUNTINIŲ Nr. 3 sudaro:

- 1) 6½ jardų vilnonės medžiagos 2 mot. kostiumams; tamsiai mėlynos ar pilkos,
- 2) 6½ jardų vilnonės medžiagos 2 vyr. kostiumams; tamsiai mėlynos ar pilkos,

- 3) 8 jardai skalbiamo aksomo 2 suknelėms ar mot. kostiumams; žalio, šviesiai mėlyno ar tamsiai mėlyno,
- 4) 4 jardai gelėto nailono suknelei ar bluzėms; daugiaspalvio,
- 5) 3 jardai poplino marškiniams ar bluzėms; balto.

Normali šio siuntinio kaina yra \$101.60. Kalėdinė kaina be uždarbio už siuntinį Nr. 3 yra tikrai — \$79.00 įsk. visus mokesčius.

Visos šių 4 siuntinių medžiagos yra eksportinės rūšies angliškos medžiagos.

Turint galvoje labai sėkmingą mūsų prekyvą 1960/61 metais, mes esame pajėgūs šių metų Kalėdiniais be uždarbio siuntiniais pasiūlyti naujas medžiagas, specialiai mums gamintas, žymiai geresnės rūšies ir patrauklesnio rašto, žemesnėmis kainomis negu praeitais metais.

Paprašius, mes oro paštu nemokamai siųsime medžiagų pavyzdžius į bet kurį pasaulio kraštą. Mūsų siūlytiems Kalėdiniais be uždarbio siuntiniams pasiūlyti naujas medžiagas, specialiai mums gamintas, žymiai geresnės rūšies ir patrauklesnio rašto, žemesnėmis kainomis negu praeitais metais.

Mes esame tikri, kad jūs žinote tai, jog bet kurioje kitoje firmoje už panašius siuntinius jūs sumokėtumėte bent po dvigubą tiek. Taigi nesvyrnuokite ir tuojau siųskite užsakymus, kad galėtumėm laiku pasiūlyti siuntinius, jog būtų gauta Kalėdoms.

Mes garantuojame:

1. Kiekvienas siuntinys bus pristatytas.
2. Jei siuntinys dingtų, mes grąžinsime pinigų, arba nemokamai pasiųsime kitą siuntinį.
3. Apmokėsime visus mokesčius, dėl to gavėjai Lietuvoje, sulaukę siuntinio, nieko nebeturės primokėti.
4. Medžiagas visas siųsime tikrai pagal pavyzdžius.

Jei pareikalausite, mes taip pat oro paštu nemokamai pasiųsime savo bendrinį katalogą, kuris apima labai didelį prekių pasirinkimą, ir savo standartinių siuntinių sąrašą, kurių kainos: kartu su visais mokesčiais yra nuo \$29.00 iki \$125.00, o taip pat ir NAUJAI sudarytąjį MAISTO gaminių standartinių kainoraštį.

LIETUVIŲ PREKYBOS BENDROVĖ
341 Ladbroke Grove,
London, W. 10, England.

BLAIVUS PASIŪLYMAS

KATANGOS KRIZEI SPRĘSTI

JAV senatorius Thomas J. Dodd apeliavo į Jungtines Tautas, kad jos sustiprintų ginklų pailaubas Katangoje - imtųsi priemonių pasitikėjimui tarp JT šalių ir Katangos gyventojų atstatyti:

* pašalinti Dr. Connor Cruise O'Brien iš JT šalių Katangoje pareigų;

* pakeisti ginklų dalinius, kurie sudaro JT šalių Katangoje daugumą;

* JAV valstybės departamentas ir Jungtinės Tautos savanoriškai pasiūlytų Tarptautiniam Raudonajam Kryžiui ištišti JT šalių įvykdytus žiaurumus;

* JT įspėtų Leopoldvilės vyriausybę, kad konstituciniai klausimai Kongo būtų išspręsti taikiai keliu ir kad jokia militarinė intervencija į Katangą nebūs toleruojama;

* JT šalių būtų vienodžiai išdėstytos Kongo provincijose, vietoj grupavus jas grėsmei prieš Katangą.

Sen. Dodd pagyrė valstybės departamentą, kad greit griežtą iniciatyvą ginklų pailauboms Katangoje pasiekti.

DIRVA

— THE FIELD —

Established in 1915
6907 Superior Avenue
Cleveland 3, Ohio
HENDERSON 1-6344

Prenumerata metams: \$10.00 • Laikraštis išeina tris kartus savaitėje: pirmadieniais, trečiadieniais ir penktadieniais, išskyrus šventes.

Redaguoja: B. Gaidžiūnas, V. Gedgaudas ir J. Palukaitis
• Redakcinę kolegiją sudaro: P. Bastys, E. Čekienė, R. Mieželis, V. Rastenis ir St. Santvaras.

Lithuanian Newspaper • Issued in Cleveland every Mon., Wed., and Fri. except in case of Holidays • Published by American Lithuanian Press Radio Ass'n VILTIS, Inc. (Non-profit) • Editor-in-chief: B. Gaidžiūnas • Subscription per year: \$10.00. Single copy 10 cents • Second Class Postage Paid at Cleveland, Ohio.

Reikia laužyti iš seniau įšaldytus ledus

Mūsų jaunimo problemos neeilinės. Ypač, kada mes norime ir siekiame, kad tas jaunimas čia išliktų gyva lietuviškos atžala. Išliktų ir prastų lietuviškų organizacijų veiklą, padėtų dėl laisvės kovojančiai savo tautai.

Lengva pasakyti, kad mūsų čia augantis jaunimas išliktų gyva lietuviškos atžala. Juk tas noras susumuoja ir didžiausius mūsų tautinės gyvybės siekimus. O praktikoje visi gerai žinome, kad tai labai ir labai sunku. Į laisvės ir turto kraštutinius atsiremusi aplinkuma, dažnai lyg kirviu kuoja mūsų pastangas jaunimą lietuviškoj saujoj išlaikyti.

Kapituluoti ir plaukti pasroviui? Ne. Tai jokių pastangų nereikalaujant, bet ir jokios tautinės bei žmogiškos garbės neduodant kelias. O išsėsti — ne visada užtenka pačių tėvų pastangų. Reikia ir mokyklos, ir organizacijų, ir bendruomenės talkos.

Daug geriau būtų, jei mes gyventume arčiau vieni kitų. O dabar, kad ir šiam vienam krašte, išsimėtę nuo vieno vandenyno iki kito beveik per 4000 mylių. O ką jau kalbėti apie nutolusius į kitus, labai tolimus kraštus, kaip Australiją ar Naująją Zelandiją. Ten jų nedaug, o atstumai vieniems pas kitus beveik nemažesni. Taigi susitikti progų dar mažiau ir tuo pačiu lietuviškam išsilaukimui nuostolingiau.

Kita svarbi priežastis, kuri mūsų lietuviškai ateičiai tikrai nepatarnauja, tai mūsų susiskaldymas į mažas grupes ir bandymas jas, tiesa pasakius, labai kilniais savos organizacijos motyvais, uždaryti siaurose geto ribose. Vyresniesiems, kurie iš ankščiau kišenėse ir širdyse nešiojasi įvairių neužbaigtų sąskaitų, gal iš senos ambicijos ir įdomu. Bet jaunimas tokiuose getuose dūsta. Nei jiems tos senos sąskaitos įdomios, nei jie tokio pat amžiaus, kitų tėvų lietuviukų, mato kitaip paženklintus.

Tokių getų tvoras mums patiems reikia išardyti. Tuos, iš seniau įšaldytus ledus, mums reikia sulaužyti. Mums reikia vienos lietuviškos platumos, jei norim ilgiau ir tikriau lietuviškai išlikti. O tos platumos mūsų jaunimas labiausiai reikalingas.

Jau vieną kartą Dirvoje buvom užsiminę, kad iš seniau įšaldytus ledus tirpdant ir jaunimą artinant, reikia, kad Bendruomenės vadovybė, susitarusi su jaunimo organizacijomis, imtųsi iniciatyvos ir suorganizuotų kasmet bendrą viso lietuviškojo mūsų jaunimo stovyklą. Žinoma, tai geriausia padaryti vasarą, parenkant daugumai geriausiai pasiekiamą vietovę ir iš anksto tokiai stovyklai gerai pasiruošiant. Tokios stovyklos vertė, reikia manyti, daug daugiau prašoktų, negu šiaip kokie abejotino vertingumo suvažiavimai ar kongresai.

Mūsų iškilesnis įvairių organizacijų jaunimas, susirinkęs į tokią stovyklą, vieni kitus arčiau pažintų, vieni su kitais palenktyniautų, naujais sumanymais pasidalintų ir daug tvirčiau savo jėgą pajustų. Neabejotina, kad jiems tai duotų daugiau jėgų gerais lietuviškai būti.

Reikėtų pagalvoti ir apie kitas priemones, kurios mūsų jaunimui padėtų vieni su kitais artėti. Ir į tą artėjimą turėtų skatinti visi, kurių tik žodis per spaudą, radiją, iš sakyklos ar iš susirinkimų tribūnos lietuviškas ausis pasiekia.

B. G.

VIEŠĖDAMI CHICAGOJE APLANKYKITE

MIDWEST MAISTO ir LIKERIŲ KRAUTUVĖ

2515 West 69 St. Marquette Parke
SAV. J. JANUSAITIS ir J. MAZEIKA
Čia gėrimus pirkite tikrai pigiai!
TIK KELETAS PAVYZDŽIŲ:

1 ASBACH URALT	5ths	\$4.95
2 BISQUIT 3 star Cognac ..	5ths	\$4.98
3 MARTELL 3 star Cognac	5ths	\$5.39
4 METAXA graikų brendy	5ths nuo	\$5.75
5 WHITE HORSE SCOTCH whisky	5ths	\$4.98
6 SKAIDRIOJI 80°	5ths	\$2.95
7 CHERRY, BLACKBERRY, PEACH, APRICOT importuoti prancūzų likerai	5ths	\$2.98
8 BORDEAUX pranc. vynas	5ths	\$0.98

Ir virš 100 rūšių užsieninių bei vietinių gėrimų žemiausiomis kanomis! Nepaprastai didelis pasirinkimas!

Aušros Vartų tunto Chicagoje vyresniosios skautės po sueigos Lietuvos konsulate su J. Daudžvardeniu ir jos mamyte.

NAUJŲ ĮSTATYMŲ KRUŠA ANT LIETUVOS 10

V. RASTENIS

SUMAŽINTOS IR PADIDINTOS BAUSMĖS

Bausmės Lietuvai duotame baudžiamajame kodekse yra numatytos, aišku, tokios pačios, kaip visai imperijai Maskvoje išleistuose "pagrindiniuose nuostatuose". Daugumas jų pasiliko tokios pačios, kaip ir ankščiau buvo. Bet vienos, anuomet išties linksmi atrodžiusios, tik, deja, praktikoje niekad netaikytos bausmės dabartiniame bausmių sąrašą jau nėra. Tai nubaudimas "išstrėmimu iš Sovietų Sąjungos".

Po revoliucijos bolševikai gal ir patys tikėjo, kad jie kuria tokių rojų šioje žemėje, kuriame gyventi bus tikra laimė ir iš kurio būti išvartam būtų bausmė gal kone skaudesnė, negu ji buvusi kadaise Adomui su Ieva... Tad visiškai rimtai jie buvo ir prašė tokių išstrėmimų tarp pačių didžiausių bausmių. Bet su "rojumi" taip išėjo, kad bolševikinė valdžia ne tik nebandė ką nors bausti ta "varlės balon" metimo bausme, bet priešingai — už bandymą iš "rojaus" išbėgti ėmė bausti kalėjimu ir net mirtin.

Beje, mirties bausmės senajame kodekse irgi "nebuvo". Buvo tik "aukščiausia socialinės gyvos priemonė". Tiesa, 1947 metais ta "gyvos priemonė" buvo, su didžiu pasigyrimu panaikinta, bet iškentė be jos tik vos apie pustrėčių metų. 1950 metų sausio mėnesį ji vėl buvo sugrąžinta. Ji prašydinta dabar ir į visus naujus kodeksus, taigi ir į Lietuvai duotąjį. Tik jau vadinama ji dabar tikroju vardu — su-šau-dy-mu.

Tiesa, apie sušaudymo bausmę ir dabar kalbama, kaip apie "išimtinę bausmę, kol ji bus visiškai panaikinta". Reiškia, patys įstatymų autoriai dėl tos bausmės palaikymo jaučiasi neįtikėtinai lyg ir atsiprašinėja. Tačiau dalyko esmės tai nekeičia: mirties bausmė yra ir ji gali būti priitaikyta už tokius nusikaltimus: "Tėvynės išdavimą" (aišku, "Didžiosios Tėvynės", taigi, jei jau kas Lietuvoje, naiviai patikėjęs stalinine konstitucija, imtųsi žygių atskirti Lietuvą nuo tos "Didžiosios Tėvynės", tai būtų aiškus išdavikas; toki patys išdavikai, aišku, yra ir visi tie, kurie svetur būdami kalba ar ką daro prieš "Didžiosios Tėvynės" valdžios buvimą Lietuvoje), šnipinėjimą, teroristinių aktų, diversijų, banditizmą (žodžiu sakant, už ginkluotą sukilimą prieš bolševikinę valdžią).

Nespaigai nudažyti rašalas po formalus naujo baudžiamojo kodekso patvirtinimo Lietuvai, dar beveik du mėnesius prieš jo oficialų įsigaliojimą, liepos 8 d. Paleckis jau paskelbė to kodekso pakeitimą, kuriuo įvesta mirties bausmė už dar vienos rūšies nusikaltimus, būtent, už pinigų bei vertybės popierių klasiavimą, ir už spekuliaciją svetima valiuta bei vertybės popieriais. Tas papildymas, žinoma, buvo padarytas visoje Sovietijoje, ne vien Lietuvoje.

Už pinigų klastojimą baudžiama visur, bet, berods, niekur nebaudžiama mirtin. Spekuliacijos svetima valiuta baudimas net mirties bausme tai jau visiškai negirdėtas dalykas. Jeigu už tokį veiksmą baudžiama net mirtin, tai tas reiškia, kad toks veiksmas iš vienos pusės laikomas labai žalingu, pavojingu, o iš kitos pusės — jis taip labai pa-

plitęs, kad jam sustabdyti reikia griežtis net tokios kraštutinės priemonės.

Spekuliacija svetima valiuta Sovietijoje senas dalykas. Ji liudija sovietinės valiutos silpnumą ir gyventojų nepasitikėjimą jai. Kraštuose, kur pinigai tikrai tvirtai ir turi pasitikėjimą, svetimos valiutos gali pirkti laisvai, kiek tik nori, rinkos kainai. Iš to negalima padaryti jokios spekuliacijos, ir svetimos valiutos pirkimas nėra joks nusikaltimas.

Mirties bausmės įvedimas už dolerių ar kitų svetimų pinigų pirkimą bei pardavimą niekais paverčia visus pasigyrimus anot kurių dabar "rublis brangesnis už dolerį". Tikrai, sovietiniai bankai už dolerį duoda tikrai 90 savo kapeikų, bet žmonės apie tai turi savo nuomonę. Netgi ekskursantų palydovai tytomis pasiūlo pirkti jų dolerius po tris rublius, o už didesnes kupiūras (dividešimkes) pasiūlo ir po keturis, už šimtinės — net iki šešių — septynių rublių už dolerį.

Tokia yra rublio "tvirtybė". Kitur valiutos tvirtumas remiamas auksu, turtu, gamyba. Bolševikai savo rublį remia ... švinu, įtaisyti į šovinius.

(Čia verta prisiminti, kad prieš karą rublio -- lito santykis buvo oficialiai bene LT 1, 21 už ano metu sovietinį rublį, bet Lietuvoje už vieną litą galėjai gauti apie 60, kartais net iki 90 sovietinių rublių. Bet įvesdami rublius Lietuvoje 1940 metais bolševikai išdidžiai tedavė po 90 kapeikų už litą, kaip dabar už dolerį.

Bet tas rublis, prieš karą tebuvęs vertas mažiau kaip du lietuviškus centus, arba mažiau trečdali amerikinio cento, 1947 metais jau buvo tiek susmukęs, kad reikėjo "braukti du nulius", tai yra, buvo išleisti nauji rubliai -- po vieną už 100.

Taip buvo "pakelta" rublio vertė. Bet ir toji vertė smuko toliau, vėl teko "braukti nulį", leisti naujus rublius, po vieną už 10. Taigi dabar Sovietijoje rublių kiekis yra sumažintas 1000 kartų, palyginti su tuo kas buvo anais laikais. Bet ir 1000 kartų "sustiprintas" rublis vistiek neatsilaiko prieš dolerį, reikia jam šautuvų pagalbos).

Kalėjimo bausmės iki gyvos

MOKAME

4 1/4%

metinį dividendą už visas taupymo sąskaitas.

PETKUS
LAIDOJIMO ĮSTAIGA

MARQUETTE PARK CHICAGO
2533 W. 71 St. Tel. GR 6-2345-6

CICERO ILLINOIS
1410 S. 50 Ave., Tel. TO 3-2108-9

TRYS MODERNIOS KOPLYČIOS

MUTUAL FEDERAL BENDROVĖS REKORDAS...

- Įsteigta Chicagoje 1905 metais.
- Nuo 1905 metų pergyvenom karus, ekonomines depresijas, panikas ir krizes, tačiau visiems savo taupytojams išmokėjom kiekvieną sutauptą dolerį.
- Jūsų pinigus galima perkelti iš kitur, jei atnešite savo banko knygutę.
- Pinigų taupymui nereikia važinėti, juos galite atsiųsti paštu, nes mes apmokame visas pašto persiuntimo išlaidas.

MUTUAL FEDERAL SAVINGS and Loan Association

Chartered and Supervised by the United States Government
2202 W. CERMAK ROAD • CHICAGO 8, ILLINOIS
Phone: Virginia 7-7747 John J. Kazanaskas, Pres.

LAIŠKAI

PADEKA IŠ BOSTONO

Reiškiamė gilią padėką Clevelando lietuviams už malonų priėmimą Clevelande. Ypatingai dėkojame Viltis Draugijos pirminkui dr. V. Ramanauskui ir Dirvos vyr. red. B. Gaidžiūnui, kurių pasiryžimu pasiekėm Clevelandą.

Jūsų įteiktos koncerto metu dovanos bei malonus priėmimas, mums žymiai sumažino kelionės nuovargį ir užmezgė draugiškus ryšius su Dirva.

Linkėdami jums daug sėkmės lietuvių darbe.

Liekame Jus gerbiąs,

BOSTONO LIET. MIŠRUS CHORAS

Visos nuotraukos, Dirvoj dedamos, yra geros. Tik gal reikėtų vengti nuotraukų su buteliais ant stalių, kurios į redakciją ateina po tokių parengimų.

G. ALEKNA, Racine

Pradžioj maniau, kad vaiko gražiausias nuotraukos konkursas, yra betikslis reikalas, ir dar numatytas premijomis apvainikuoti. Bet dabar, kai pamačiau, kiek Dirva tokių nuotraukų gauna ir kaip jomis domisi vaikų tėvai, savo nuomonę atšaukiu. Taip pat atsiprašau ir už laišką, kuriuo tada bariau B. Gaidžiūną asmeniškai, kam tokiais niekais užsiima.

P. VAINELIS, Altona

reštas (negalima vieno kitu keisti), viešas papeikimas per spaudą.

(Bus daugiau)

Paraginkit savo pažįstamus užsiprenumeruoti DIRVĄ.

VAIKO GRAŽIAUSIOS NUOTRAUKOS KONKURSAI

KONKURSINĖ NUOTRAUKA Nr. 64, Daina Motiejūnaitė, pusantrų metų amž., iš Clevelando, Ohio, Nuotrauka G. Motiejūno.

KONKURSINĖ NUOTRAUKA Nr. 65, Nijolė Vilčinskaitė, 3 met. amž., iš Los Angeles, Calif, Nuotrauka L. Kančausko.

KONKURSINĖ NUOTRAUKA Nr. 66, Dainutė Barauskaitė, 3 metų amž., iš Clevelando, Ohio, Nuotrauka V. Bacevičiaus.

Pasilenkęs pabučiavo laikraštį...

JONAS VAIČIŪNAS, Chicago, Ill.

Tai buvo netaip jau labai seniai. Ketvertas metų yra tik mažytis nulis verdančiame šių dienų gyvenime. Kovoje už būvį ir kovoje už dolerį. Kada mes fabrike skaičiuojame minutes ir sekundes, dažnai net nepagalvojame, jog skubame į senatvę ir mirtį. Juo labiau, kad yra aukštesnių ir didesnių dalykų ir už aštuonias prakaituotas valandas ir už verdantį gyvenimą.

Čia aš gerbiu skaitytojui drįsiu papasakoti vieną įvykį, kurio neužmiršiu, kol gyvas būsiu.

Išgirdau apie vieno mano prieštaliaus nelaimę. Jis buvo užgautas pravažiuojančio neatsargaus automobilisto ir paguldintas ligoninėn. Po dviejų dienų nuvažiavau jo lankyti.

Jis snūdė kėdėje su aukštu atlošu. Sugipsuotos rankos iškeltos ir sutvirtintos virš galvos. Kaulai buvo lūžę, ir, daktarų parėdymu, įstatyti į medinius rėmus. Gal mėnesiui laiko, o gal

dar ilgesniam. Pažinau jo išbalusį veidą, bet nedrįsau budinti. Pirmas pamatymo vaizdas veikė baisiai -- tikėjau rasti lovoj gulintį ir, kaip visuomet, besišypsantį.

Ar išgirdo, ar pajuto. Pramerkė akis ir vargiai pakilo. Ak, kiek reikėjo vaidinti, norint sužeistajam neparodyti savo vidurinio susijaudinimo! Stengiausi būti linksmas, vienok susigėdęs supratau, kad ligonis per daug gerai nuvokia ir savo būseną, ir kaip jis atrodo iš šalies įėjusiam.

--Matai, ką iš manęs padarė, --buvo jo pirmi žodžiai, -- Tikrai nesitikėjai manęs tokio rasti.

--O, ne... Galvojau, kad gali būti blogiau, kad tu turi gulėti ir nepadėti negali.

--Taigi, kad galėčiau gulėti. Mano rankos pakartos, ir kol kas tik kėdėje nusnaudžiu. Be rankų, kaip be širdies. Net gėda, kai mane sesers maitina, lyg mažą vaiką. Su šakute ar šaukštu, ir aš jaučiuosi toks bejėgis..

Draugo stiprią valią ir geležinį organizmą žinojau. Ta jis buvo ne vieną kartą įrodęs, ypač, kovoje su bolševikais 1941 metų sukilime.

--Ar dar labai skauda? -- banaliai klustelėjau, nes nežinojau net ką sakyti.

--Tas viskas niekis. Dėl to galiu gyventi. Tik dvi dienas nebuvau skaitęs lietuviško laikraščio. Šiandien buvo užėjęs kaimynas -- kaip matai, laikraščiai guli ant lovos.

--Bet kaip tu juos skaitai, nė rankų pajudinti negalėdamas, -- nustebau ir dar kažką sumikčiojau.

--O, vis tik, skaitau. Nori, tau parodysiu...

Taip stipriai buvau paveiktas aplinkos ir savo kolegos būklės kad nieko negalėjau atsakyti.

--Atnešė laikraščius ir paklojo ant lovos, -- tęsė toliau. Galėjau perskaityti pirmus puslapius, nes nesugalvojau būdo, kaip atversti. Tik po kelių valandų man dingtelėjo... Priklaupiu ant kelio, pasilenkiau ir dantimis ir lūpomis atverčiau puslapį. Iš džiaugsmo pabučiavau laikraštį.

Jo pasakymas "iš džiaugsmo pabučiavau laikraštį" buvo pasakytas labai paprastai, lyg tai būtų buvęs natūralus ir kasdieninis įvykis. Lyg būtų taręs "suvalgiau riekę duonos su sviestu". O man ir kitiems, su manim atėjusiems, ištraukė ašarą. Jam kentėjimas, fizinis skausmas, buvo tik nulis prieš lietuvišką žodį, prieš troškimą, perskaityti laikraštį nuo pradžių ligi galo.

Aš ir kiti lankytojai pasijutome labai mažais. Žodžiai sustingo mūsų lūpose. Žinau, gerbiamas skaitytojau, nepajėgsiu tau perduoti to momento esmės.

Norėdamas mums parodyti, priėjo prie lovos, priklaupi ir nušvitęs lūpomis atvertė puslapį.

Labai gerai žinau, kad jis bus ant manęs piktas, kada paminėsiu pavardę.

Žurnalistas Jonas Vaidelys, dar ir po ilgo laiko, ypač drėgnam orui esant, jaučia skausmus sulaužytose rankose. Bet jis niekad neatsisakys jam brangios lietuviškos spaudos. LB Chicago apygardos valdybos skelbiame spaudos mėnesyje talkininkauja, organizuodamas tremties spaudos parodą, kuri bus atidaryta spalio 14 dieną Jaunimo Centre Chicagoje. Kitą dieną ten pat ruošiamas literatūros vakaras, o 29 spalio -- humoro literatūros vakaras, Pakšto salėje.

Lietuvių Bendruomenės Chicagošės apygardos skelbiame spaudos mėnuo tenepalieka tuščiu atgarsiu. Parodykime savo meilę sava, laisvai spaudai, ne tik, kokia priversti naudotis mūsų broliai ir sesės okupuotoje Lietuvoje.

Atsimindami pilkųjų, sėmėguotų knygnešių pasišventimą caristinės Rusijos okupacijos metais, sukaupotus moterų ir vyrų galvas Kražiuose, už lietuvišką rašytą žodį kankintus ir žuvusius, -- patys aktyviai talkininkaukime spaudos mėnesiui. Čia juk niekas už lietuvišką raštą nesodina kalėjiman ir netremia Sibiran. Priešingai, perste perša į rankas, tik: imkit mane ir skaitykit!

CHICAGOS PARENGIMŲ KALENDORIUS

SPALIO 12 - 15 D.D. A.L.R. K. Moterų Sąjungos seimas Nekalto pradžioje Panelės Švč. parapijos salėje, Brighton Parke.

SPALIO 14 D. Lietuvos Dukterų vakarienė Jaunimo Centre 7 val. vakare.

SPALIO 14 D. Lietuvos Gaiestingųjų Seserų Sąjungos balius Western Ballroom salėje.

SPALIO 14. SLA 6-tosios apskrities ruošiamas SLA 75 metų jubiliejinis vakaras Chicago Savings and Loan Ass'n salėje.

SPALIO 15 D. LB Chicago apygardos literatūros vakaras Jaunimo Centre ruošiamas lietuviškosios spaudos mėnesio proga.

SPALIO 21 D. Ateitininkų rudens balius Gleneagles Country klube.

SPALIO 22 D. Chicago Lietuvos Tarybos šaukiama metinė konferencija Jaunimo Centre 2 val. p.p.

SPALIO 28 D. A.L.T. Sąjungos Chicago, Cicero ir East Chicago skyrių susipažinimo vakaras su menine programa B. Pakšto svetainėje.

SPALIO 28 D. Alvudo vakaras --koncertas Jaunimo Centre.

SPALIO 28 - 29 D. Dešimtoji Lietuvos pašto ženklų paroda Jaunimo Centre Čiurlionio meno galerijos patalpose. Parodą ruošia filatelistų draugija "Lietuva".

SPALIO 29 D. LB Chicago apygardos humoristinės literatūros vakaras ir šokiai ruošiami pravedamojo lietuviškosios spaudos mėnesio proga.

LAPKRIČIO 4 D. Pianisto Andriaus Kuprevičiaus rečitalis Jaunimo Centre 8 val. vakare, Rengia Santaros -Šviesos Federacija.

LAPKRIČIO 4 D. D. L. Kunigaikštienės Birutės karių šeimų moterų draugijos koncertas -balius Western Ballroom salėje.

LAPKRIČIO 5 D. Tėvų mariojonų sidabrinės kunigystės jubiliejinę kun. Vincento Andriusko ir kun. Kazimiero Vengro pagerbimo vakarienė Martique restorane.

LAPKRIČIO 11 - 12 D.D. LST Korp! Neo-Lithuania ketvirtasis suvažiavimas.

LAPKRIČIO 11 D. BALFo Chicago Apskrities balius -- vakarienė su koncertine dalimi Jaunimo Centre.

LAPKRIČIO 12 D. Lietuvos Vyčių choro koncertas dalyvaujant P. Bičiūnui ir A. Braziui Jaunimo Centre 2:30 val. po pietų.

LAPKRIČIO 25 D. Lietuvos Skaučių Seserijos koncertas -balius Western Ballroom salėje.

LAPKRIČIO 25 D. iš Didžiosios Britanijos atvykusių lietuvių metinis balius Vyčių salėje.

GRUODŽIO 2 D. rašytojo Antano Škėmos, visuomenininko Jurgio Jaks-Tyrio ir studentės Juditos Audėnaitės tragiško žuvimo minėjimas -akademija Jaunimo Namuose 4 val. p.p.

SAUSIO 7 D. Draugo konkursinio romano premijos įteikimo vakaras Marijos Aukšt. Mokyklos salėje.

Abu piešiniai atrodo panašūs. Bet taip nėra. Jei esate pastabus, rasite 7 skirtumus. Kokie jie?

Mes kepame visokius pyragus, lietuvišką duoną, tortus ir kitus skanumynus. Prašant išvežiojame į namus.

ST. CLAIR BAKERY

Sav. O'Bell-Obelenis

6212 Superior Avenue Tel. EN 1-6525

Antroji mūsų krautuvė yra

1404 E. 66 Street Tel. EN 1-4551

Čia Jūs gausite įvairiausią vyną, alų ir geriausius mėsos produktus.

Kreipkitės į mus ir būsit patenkinti.

LIETUVISKI ŠČIAI, JUODA DUONA. AUKŠČIAUSIOS RŪŠIES RŪKYTI KUMPIAI. DEŠROS IR SKILANDŽIAI PIGIOMIS KAINOMIS GAUNAMI KRAUTUVĖJE

MARTHA & PETER LISAUSKAS

6409 56 ROAD, MASPETH 78, N. Y.

Telephone: TWaining 4-8087

Prekes siunčiame ir per pašta.

IŠKIRPKITE IR ATSIŪSKITE ŠĮ KUPONĄ

Prašau atsiųsti

Nurodykit prekę

Nurodykit adresą:

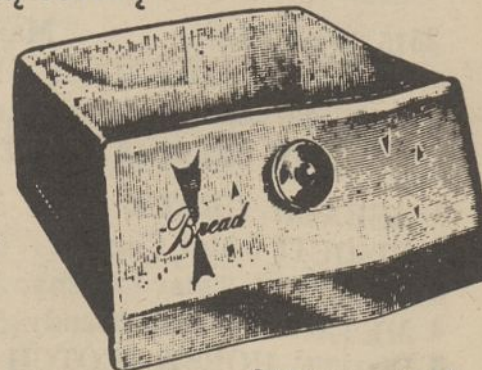
Name

No. Street City State

dovanos ★
★ taupytojams ★

PADĖJUS \$500.00 AR DAUGIAU

DUODAME ŠIĄ DOVANĄ

KAS DU MĖN. DUODAMOS VIS NAUJOS DOVANOS.

5 1/4%

mokame už
ilgalais
taupmonas!

DARBO VALANDOS:

pirm. 9 iki 5 v. v.
antr. 9 iki 5 v. v.
trečiad. — uždaryta
ketv. 9 iki 5 v. v.
penkt. 9 iki 5 v. v.
šešt. 9 iki 1 v. p.p.

JOSEPH F. GRIBAUSKAS, vedėjas

ST. ANTHONY SAVINGS

AND LOAN ASSOCIATION

1447 S. 49th COURT, CICERO 50, ILL./BI 2-1397, TO 3-8131

CLEVELANDE ir apylinkėse

• **Tėvas Dr. J. Kubilius**, Jaunimo Centro namų vedėjas Chicagoje, buvo atvykęs į Clevelandą ir aplankė Dirvos redakciją.

• **Policijos inspektorius Albertas Wallace** (Varakojis) jau kurį laiką eina Clevelando policijos viršininko, ilgą laiką senatvės liga sergančio viršininko Frank W. Story, pareigas.

Policijos tarnyboje aukščiausias laipsnis yra inspektorius. Jis, pradėjęs paprastu policininku buvo seržentu, leitenantu, kapitonu ir pagaliau inspektorium. Nors dabartinis viršininkas Story yra ligonis ir pasenęs, bet atsakos pasitraukti, pavedęs pareigas Albertui Wallace.

Wallace stovi pirmoje vietoje būti policijos viršininku po Story. Tačiau kartais, politiniiais sumetimais, gali aplenkti pirmutinį ir paskirti kitą. Neuzilgo tai paaiškės.

• **Turintieji atliekamus**, dar pakenčiamam stovyje esančius, nedidelį šaldytuvą ir dulkių siurbį, ir sutinkantieji juos padovanoti Dirvos spaustuvei, praneškit darbo metu telefonu HE 1-6344 arba tiesiai atsiųskit į spaustuve. Būsim labai dėkingi. Minėti reikmenys reikalingi grynai spaustuves reikalams.

• **Naujai atidaryta Mc Donald's** Cheeburgers lietuviams patogiai pasiekiamoj Lake Shore Blvd. ir E. 169 St. O taip pat ir 6225 Mayfield Rd. Jų skelbimas buvo Dirvos penktadienio numeryje. Cheeseburger kaštuoja tik po 19 c. O paruošimas, skonis ir maistingumas — neprilygstami. Aplankykite ir įsitikinsite. (Sk.)

• **Salamander krautuvė** Clevelande jau gavo iš Vokietijos dideles siuntas naujų rudens ir žiemos sezono batų. Nauji šio sezono modeliai bus išstatyti ir Lietuvių Prekybos Namų lange. Čia pat bus gaunami ir nauji katalogai. Tat norintieji naujų katalogų kreipkitės į Lietuvių Prekybos Namus (6905 Superior), arba rašykite Salamander. Daugiau apie Salamander batus žiūr. žemiau dedamą skelbimą.

• **Lietuvių Bendruomenės** abi apylinkės yra užprašiusios Naujos parapijos kleboną kun. J. Angelaitį šios parapijos naujoje mokyklos salėje rengti Naujų metų sutikimą.

Jau eilė metų šiame mieste lietuviai naujus metus sutikdavo įvairiose vietose, išsiblaškę mažais būreliais. Jaunimas dažnai pasitenkindavo privačių namų rūsiomis. Dabar, esant naujos mokyklos didžiulei salei, visi kartu galėsime sutilpti. Lietuvių Bendruomenė, visą tai primindama, maloniai prašo visas organizacijas atskirai Naujų metų sutikimo nerenkti, o juos sutikti visiems kartu. Tuo pačiu prisidėsime ir prie šios mokyklos išlaikymo.

• **Demokratų kandidatas** lietuvis **E. F. Katalinas**, kandidatuojas į Clevelando miesto tarybos narius iš 21 apylinkės, pirminius rinkimus laimėjo. Lapkričio mėn. jam dar teks atsilaikyti prieš konkurentą E. C. T. Sautorą.

Parduodama delikatesų krautuvė

Nebrangi kaina. Gera apyvarta. Turi parduoti, nes išeina pensijon. Teirautis: 6510 Superior Ave., tel. 361-6739. (119)

2-jų šeimų namas

Į pietus nuo Euclid Ave. Colonial Hts. (Lampson Rd.). Po 5 kambarius kiekvienam bute ir 3 kambariai ant 3-čio aukšto. Nauji garso pečiai, 2 automobilių garažas. Namai visai gerame stovyje. Prašo \$23,500.

J. ŠIRVAITIS
Wm. T. Byrne Real Estate
1535 Hayden Ave.
MU 1-6100 — Office;
KE 1-4080 — Home (116)

Parngimų kalendorius

SPALIO 28 d. D. Stankaitytės ir Aloizo Barono koncertas - vakaras, rengiamas L. F. Bičiulių Lietuvių salėje.

LAPKRIČIO 4 D. SLA 14 Kūno gyvavimo 60 metų sukaktuvių minėjimas.

GRUODŽIO 31 D. Naujų metų sutikimas, Naujos parapijos salėje. Rengia L. B. abi apylinkės".

Kas Dirvos neskaityt
- daug nustoja!

SOCIALINIS DRAUDIMAS

APIE NEMOKAMĄ GYDYMĄ

Labai dažnai, privačiose šnekose ir net spaudoje, girdime kalbant apie problemas, kurios iškyla svarstant nemokamą gydymą šiame krašte. Visai natūralu, jog dėl nemokamo gydymo įvedimo yra dvi nuomonės. Vieni, nori nemokamo gydymo, teigia, jog nemokamo gydymo nebuvimas parodo tik šio krašto atsilikimą. O antrieji, būdami priešingai nusistatę, kalba, jog nemokamo gydymo įvedimas tai tiesioginis kelias į socializmą. Kurie teisingi?

Jaučiant susidomėjimą šiuo klausimu, nutariau jį panagrinėti. Todėl pradėsiu pašnekesi apie nemokamą gydymą J. A. V-bėse, jei kas turėtų kokių sumanymų ar norėtų išsamesnių paaiškinimų šiuo klausimu -- prašau rašyti. Bandysim tvirtai išsiaiškinti.

BŪTINA SUSIPAŽINTI

Nemokamas gydymas mus beveik visus, dabar ar vėliau, tiesioginiai palies. Šiuo metu amerikietiškoje visuomenėje tuo klausimu yra didelis susidomėjimas.

Tie, kurie teigia, jog nemokamo gydymo įvedimas šiame krašte yra būtinas, savo teigimą remia šiais argumentais:

1. Sutinkame visi, kad gydymo išlaidas apmokėti yra būtina. Tačiau to apmokėjimo būdų yra daug. Kuris iš jų geriausias? Va, čia ir prasideda problema.

2. Ligšiol bandyti įvairiausi planai apmokėti gydymo išlaidas tiems, kurie tokių išlaidų netstengia patys apmokėti, buvo ir yra nepakankami. Privačios draudimo bendrovės šioje srityje savo uždavinio neatliko. Paskiros valstijos išlaidų apmokėti nepajėgia.

3. Jeigu sutinkame, kad gydymo išlaidos yra būtina apmokėti, ir jeigu prileidžiame, kad esančios priemonės problemos išspręsti nebepajėgia, tai belieka tik trečias ir vienintelis kelias išlaidas už gydymą, turi apmokėti federalinė valdžia.

Šio krašto dauguma gyventojų sutinka, kad federalinė valdžia būtų atsakinga nemokamą gydymą. Tačiau yra tam tikra dalis organizuotos visuomenės, kuri priešinasi prieš to nemokamo gydymo realizavimą.

Šiuo metu savo energija ir kova prieš nemokamo gydymo įvedimą Š. Amerikoje daugiausiai pasižymi įvairiausios draudimo bendrovės, didžiosios prekybos korporacijos ir... daugumas gydytojų organizacijų.

Už nemokamo gydymo įvedimą pasisako organizuotoji darbininkija, mažosios prekybos bendrovės ir neorganizuotoji amerikiečių visuomenė.

AR REIKALINGAS NEMOKAMAS GYDYMAS?

Pradėdamas šį klausimą nagrinėti, turiu pažymėti kad as-

J. ŠOLIŪNAS

meniškai esu už nemokamo gydymo įvedimą. Šitą savo nusistatymą turiu priminti, kad paskiau nelditų neaiškumų patį klausimą svarstant. Tačiau, naudojant įvairius argumentus už nemokamo gydymo įvedimo būtinumą, savo nusistatymu nesiklausiu ir naudosiu visus galimus autoritetingus šaltinius, pasisakančius už nemokamo gydymo įvedimo būtinumą. Nevengsime naudotis ir statistiniais duomenimis.

Nemokamo gydymo būtinumą iššaukia kasdieninis gyvenimas. Kada šio krašto gyventojų skaičius nuolat didėja, proporcingai didėja ir vyresniųjų skaičius. Mat, kai kalbame apie nemokamą gydymą, tai turiu mintyje, kad jei toks gydymas būtų realizuotas, tai juo naudotis galėtų tik socialinio draudimo pensininkai. Vadinasi, mūsų senimas. O šiuo metu žmonių, virš 65 m. amžiaus, šiame krašte yra apie 16 milijonų. Šitie žmonės, savaime aišku, dažniau serga, o ir apsirgę ilgiau turi išbūti ligoninėse. Vadinasi, jų gydymo išlaidos yra daug didesnės, negu jaunesniosios kartos. Bet tuo pačiu metu jų pajamos yra daug mažesnės. Jų daugumas bando pragyventi iš įvairių pensijų arba iš savų sutaupų.

Prieš 26 metus šis kraštas pergyveno naują, beveik revoliucinį, įvykį. Tada buvo įvestas socialinis draudimas. Pagrindinė anuometinio socialinio draudimo mintis tada buvo: suteikti bent dalinį pragyvenimo šaltinį iš pajamų šaltinio už kurį yra atskaitoma visa visuomenė. Vadinasi, visa darbininkija buvo apdėta mokesčiais, kuriuos mokant ir atsirado atskiras socialinio draudimo fondas. Ir iš šio fon-

do buvo pradėtos mokėti mėnesinės pensijos tiems, kurie dėl kokių nors priežasčių buvo netekę pajamų.

Laikui bėgant atsirado ir kita deganti problema: išlaidos už gydymą. Ši problema dabar yra tokia aštri, kad ji daugeliu atvejų pensininkui tapo nuolatinė šmėkla. Neretai tik eilinis gydomasis suėda visas pensininko santaupas. O kai užklumpa ilgesnė liga, tai ji, o dažnai ir artimesnius gimines, įstumia į didelę bėdą. O gydymo išlaidos už vaistus, daktarų patarnavimus bei ligonines, nuolat didėja.

KAS TURĖTŲ BŪTI ATSAKINGAS

Vieną teigia, jog gydymo išlaidas turėtų padengti pats ligonis arba jo giminės. Statistika rodo, kad nei pensininkai, nei jų giminės tai atlikti nebepajėgia. Pirmiausia, kaip jau minėjau, senimas per dažnai serga, o antra, gydymo išlaidos būna labai didelės.

Toliau sakoma, kad privačios draudimo bendrovės tai turėtų atlikti. Galbūt turėtų, bet taip nėra. Visiems labai aišku, kad kiekviena draudimo bendrovė savo aukščiausiu tikslu laiko pelną. Pelno siekdama draudimo bendrovė į žmoniškumą neatsižvelgia ir todėl labai dažnai senesnioji tautos dalis jų patarnavimu pasinaudoti negali.

Kai kas kalba, jog nemokamą gydymą paskiros valstijos turėtų rūpintis. Bet kaip jos rūpintis, jei ir jų kišenė kiura?

Vienintelė viltis mūsų senimui belieka tai federalinė valdžia. Manoma, kad dėl senimo gausumo, dėl ankštų gydymo išlaidų buvimu, nemokamo gydymo problemą išspręsti gali tik federalinis valdžios tiesioginis įsikišimas. O kurie galvoja, kad toks federalinės valdžios įsikišimas yra būtinas, teigia, jog nemokamą gydymą administruoti galėtų ir pajėgtų tik socialinis draudimas.

ŠYPSENOS

— ☆ ☆ ☆ —

JAUNAS gydytojas perėmė iš pensijon pasitraukusio gydytojo kabinetą. Po kiek laiko jie susitinka.

--Jūs netikėsite, -- džiaugdamasis sako jaunas gydytojas, -- praeitą savaitę pas mane pasveiko šeši klientai..

--Tai dėl jūsų kaltės, -- atsakė senasis gydytojas. -- Nes didžiųjų dienos dalį jūs praleidžiate bare...

VIENA rašinių valytoja didžiujasi draugams savo darbu.

--Kai aš ten prieš mėnesį pradėjau dirbti, baisu buvo pažiūrėti į grindis. Bet per tą laiką aš taip išvaškauvau jas, kad jau dvylika asmenų išsisuko kojas...

MOKYTOJAS aiškina mokiniams, kada vartoti žodį "ponia" ir "panelė". Ištekėjusias moteris reikia vadinti poniom, o jaunas merginas panelemis.

Norėdamas įsitikinti, ar mokiniai suprato, paklausė mažo berniuko:

--Kas skiria poniją nuo panelės?

--Ponas! -- atsakė mokinys.

SUKILIMO DVIDEŠIMTMEČIO MINĖJIMAS NEW YORKE

Lietuvių Fronto Bičiulių New Yorko Sambūris paminėjo Lietuvų tautos sukilimo prieš sovietinę okupaciją dvidešimtmetį. Ta proga spalio 1 d., Festival restorano salėje, New Yorke, prof. dr. Z. Ivinskis skaitė paskaitą iš savo atsiminimų, kaip Lietuvos sukilėliai prieš 20 metų birželio 23 dieną užėmė radiofoną ir paskelbė Laiknąją Lietuvos vyriausybę, iš kurios keletas narių, dalyvavę minėjime, buvo pakviesti į garbės prezidiumą. Tai J. Brazaitis, A. Novickis ir J. Šepetys.

Laikinoji mūsų vyriausybė buvo paskelbta jau antrą karo dieną ir išsilaikė 6 savaites, kurios tačiau vokiečiai nepripažino ir mūsų žuvusių laisvės kovotojų aukoms neskyrė reikšmės, -- kalbėjo prof. Ivinskis, -- 1941 m. birželio 23 d. prisidėjusi organizuota lietuvių tautos rezistencija dar tebesitęsia. Šiandiečiai tautai išlikti, reikiška sugebėti savyje išsaugoti rezistencinę dvasią. Ne gedėjimas, -- sakė jis, -- ne apraudojimas žuvusių, bet likusių valingų nusistatymas išlaikyti tą dvasią.

1941 - 1944 metų laikotarpyje tauta išugdė didelę rezistencinę pasipriešinimo dvasią, kurios nepalaužė nei koncentracijos stovyklos. Mat, kai antrą kartą raudonieji užliejo Lietuvą, vėl kilo rezistenciniai pasipriešinimai.

Prof. Z. Ivinskis priminė apie Lietuvų Aktyvistų Fronto sudarymą Berlyne, kurio prieškaryje buvo plk. K. Škirpa ir, kaip nepaprastai sunku buvo palaikyti ryšius su Lietuvos veikiančiais aktyvistais. Oryšių palaikymas buvo itin svarbus dvasios kėlimui ir tolimesnei veiklai plėsti. Kalbėtojas pabrėžė, kad mokyklos buvo svarbiausiais pasipriešinimo centrais.

--Tų vyrų aukos, jei mums kartais atrodo ir beprasmiškos, -- kalbėjo jis toliau, -- bet jos bus didelės reikšmės ateitai.

Meninė daly aktorius Henrikas Kačinskas padėklamavo specialiai to vakaro nuotakai parinktas kūrybos, kur klausytojai, kartu su aktorium, giliai įsijautė į Miškinų dainą iš A. Vaičiulaičio kūrybos.

Buvo pagerbti žuvusieji laisvės kovotojai ir sugiedotas Lietuvos Himnas. Programai vadovavo K. Kudžma. Buvo pilna salė žmonių ir minėjimui pasibaigus dar nenoriai skirstėsi, lyg išreikšdami, kad dar nepakankama pagalba atiduota žuvusiems dėl Lietuvos laisvės.

E. Č.

GRAŽŪS,

PATOGŪS IR TVIRTI
SALAMANDER
markės batai

3325 LORAIN AVE,
CLEVELAND 13, Ohio
Tel. ME 1-5837

Geriausie sveikinimai ir linkėjimai visiems mūsų draugams ir rėmėjams

LOUISVILLE TITLE INSURANCE CO.

The Louisville Title Bldg., 118 St. Clair Ave.,
N. E. Phone: MA 1-2075

VANDENTEKIS IR ŠILDYMAS ĮVEDIMAS IR PATAISYMAS

Vandeniui ir pečiais šildymas, vonios kambarių įrengimas. Pristatymas į jūsų namus ar pilnas įrengimas.

Nelaimėi atsitikus skubus pataisymas. Nemokamas numatomų darbų įkainavimas.

Mes esame pertvarkę šildymą Dirvoje, atlikę nemažai patarnavimų lietuviams ir mūsų darbu visi patenkinti.

W. F. HANN & SONS CO.

15533 EUCLID AVE.

MU 1-4200

EAST CLEVELAND — 13515 EUCLID AT SUPERIOR AVE.

SAVINGS
EARN

OPEN EVERY SATURDAY UNTIL 2:30

4%

SUPERIOR
SAVINGS

ACCOUNTS
INSURED TO
\$10,000

DEPOSITS MADE BY OCTOBER 20th
EARN INTEREST FROM OCTOBER 1st

IN TOWN OFFICE — 6712 SUPERIOR AT EAST 68 ST.

JAKUBS & SON FUNERAL HOMES

Vėsinamas oras Jūsų patogumui

Della E. Jakubs & William J. Jakubs

Licensijuoti laidotuvių direktoriai ir balsamuotojai
35 metai simpatingo ir rimto patarnavimo.

6621 Edna Avenue
EN 1-1763

936 East 185 St.
KE 1-7770

DIRVA

Nr. 116

1961 m. spalio 9 d.

KAS IR KUR?

• Vyriausia skautininkė Ona Zailskienė, gyvenanti Cicero, Ill., spalio mėn. 14 — 15 dienomis lankysis Clevelande. Dalyvaus skaučių tunto sueigoje ir aptars tolimesnės veiklos klausimus.

• L. E. XXIV tomas bus pradėtas siuntinėti šiomis dienomis. Jis apima Prezidentas Smetona (laivas) — Raudondvario padangėj. To me įtelpa ir visa Q raidė. Iškeltna — Prūsai, nes tai pirmas mūsų jungtinis šiais klausimais straipsnis (prostorė, istorija ir kalba).

• Lietuvos Atgimimo Sąjūdžio JAV vietininkijos suvažiavimas įvyksta spalio 21-22 d. Clevelande. Sąjūdžiui dabar pirmininkauja Dr. V. Misiulis iš Detroito.

• Genovaitė Elsbergienė, dr. A. Elsbergo našlė, keletą mėnesių praleidusi New Yorko apylinkėse belankydama gimines ir draugus, grįžo į Danville, Ill., kur ji pastoviai gyvena pas seserį ir švogerių Ružancovus.

• Salomėja Narkeliūnaitė spalio 7 d. buvo išskridusi į Montrealį, Kanadą, kur ji parodė Lietuvoj susuktą filmą, praeitą vasarą jai ten besilankant. Lapkričio 5 d. ji vyks į Toronto — Hamiltono vilniečių suvažiavimą.

• Dalios Maurukaitės ir Jaunučio Gilvydžio sutuoktuvės įvyksta spalio 14 d. Brooklyne, Apreiškimo parapijos bažnyčioje, 4 val. po pietų. Vaisės Festival Restorane — 40 East 26 St., New York, N. Y. Abu jau-

nieji yra aktyvūs jaunimo organizacijų nariai, neolithuanai, Dirvos skaitytojai ir bičiuliai.

• Rašytojo Antano Škėmos, visuomenininko Jurgio Jaks-Tyrio ir studentės Juditos Audėnaitės tragiško žuvimo minėjimas - akademija Chicagoje įvyksta š. m. gruodžio mėn. 2 d. (šeštadienį), 8 val. Jaunimo Namuose. Minėjimą ruošia specialus komitetas sudarytas iš visos eilės lietuviškųjų organizacijų.

• Dail. Vandos Balukienės paroda bus atidaryta gruodžio 2 d. Chicagoje, Čiurlionio Galerijoje. Parodą rengia Korp! Gintaras. Ateinančiais metais, vasario 18-26 d.d., tose pačiose patalpose Korp! Gintaras rengia Clevelande gyvenančio dail. Vytauto Igno parodą.

• Chicago Sporto vardu pasirodė naujas spaustuvėje spausdintas leidinys. Redakcija, nusakydama savo tikslus pareiškia, kad leidinys tarnaus Chicago lietuviškos visuomenės supažindinimui su Chicago lietuvių sportine veikla. Leidinį leidžia Chicago Lietuvių Sporto Klubas Aras.

• Rašytojas Antanas Gustaitis, gyvenantis Bostone, įsijungė į Antano Škėmos Raštų Išleidimo Fondo laikinąją organizacinę komisiją. Fondo adresas, kuriuo siunčiami įnašai paremti A. Škėmos kūrybos išleidimą yra: Dr. Jonas Valaitis, 2547 W. 45th St., Chicago 32, Ill.

Chicago Aukšt. Lituanistikos Mokyklos metraščio "Sakalų keliai" naujoji redakcinė kolegija. Stovi iš kairės: Šarūnas Valiukėnas, Mirga Pakalniškytė, Vytautas Nakas, tėvų komiteto atstovas J. Šiajus, Kristina Grabauskaitė, metraščio globėjas mokyt. D. Velička, Margis Matulionis, Birutė Šiajutė, Mykolas Drunga ir Milda Pakalniškytė. Nuotrauką trūksta Algirdo Kuraičio.

J. Grabausko nuotrauka

SAKALŲ KELIAI TIESIAMI TOLIAU

K. Jurgutis Dirvos 112 Nr. davė išsamią Chicago Aukštesniosios Lituanistikos Mokyklos moksleivių 1960 - 61 m. m. metraščio apybraižą ir įvertinimą. O štai šias eilutes rašantis, kaip Dirvos bendradarbis, rugsėjo 23 d. dalyvavo tų pačių "Sakalų Kelių" surengtoje kavutėje, pašnekesyje. Kavutės dalyviai: metraščio redakcijos nariai, bendradarbiai (ir būsimieji), dailis A. Lit, mokyklos mokytojų su direktoriumi J. Masilioniu mokinių tėvų komitetas, metraščio globėjas mokyt. D. Velička, keletas svečių, tarp jų Draugo red. kun. P. Garšva, Laisvosios Lietuvos red. A. Kaulėnas ir Dirvos atstovas.

Kavutę pradėjo tėvų komiteto atstovas J. Šiajus, pakviesdamas tolesnę programą vesti mokyt. D. Veličką. Pastarasis pareiškė, kad šis susitikimas esąs pirmasis po "Sakalų Kelių" pasirodymo, todėl esą būtų labai tikslinga dabar pasisakyti dėl "Sakalų Kelių" turinio, technikos, o ir bendrai dėl metraščio gerų bei blogų pusių, kaip lygiai tarti žodį ir dėl būsimo metraščio, o jam redaguoti išrinkti redakcijos narius.

Pirmasis prabilo į susirinkusius direktorius J. Masilionis, pasidžiaugdamas moksleivių gražiu ir dideliu darbu ir palinkėjo geriausios sėkmės ateities. Kartu jis pareiškė, kad Pedagogų tarybos nutarimu, metraščio 1961-62 m. globėju esąs paskirtas mokyt. D. Velička.

Vėliau, viens po kito, metraštininkai klausimais išsitarė patys redaktoriai ir bendradarbiai: D. Šukelytė, Š. Valiukėnas, M. Drunga, Milda Pakalniškytė, K. Grabauskaitė, Mirga Pakalniškytė, B. Šiajutė ir kt. Lietuviškosios spaudos atstovai pasi-

Mokytoja A. Šimaitienė ir tėvų komiteto pirm. J. Toliušis su ruošiamą pobūvyje visus metraščio redaktorių ir bendradarbių papuošė gėlėmis, M. Drungai (kairėje) prisegama gėlė.

V. Noreikos nuotrauka

džiaugė tuo gražiu moksleivių apsiūnimo į metraščio darbą, mokėjimu pastebėti savo darbo gerąsias ir blogąsias puses ir dideliu ryžtu darbo nenutraukti. Ta proga Kun. P. Garšva tariant žodžius, o kitiems pritariant galvos palenkimu, moksleiviai pakviesti ir į didžiuosius lietuvių laikraščius rašyti, bendradarbiauti juose ir tobulinti plunksnos darbe.

M. Drunga buvusios redakcijos vardu, atsisveikino su visais bendradarbiais, o metraščio globėjui mokyt. D. Veličkai įteikė S. Daukanto Būdą senovės lietuvių ir žemaičių. Dovaną priimdamas D. Velička tarė, kad jį sugestijonuoja jam pasidaryti už-

kietėjusiu lietuviškojo darbo darbininku, kokiu yra buvęs Simanas Daukantas. Iš savo pusės jis kvietėsi visus moksleivius taip pat pasidaryti mažais dantukais ir dirbti lietuvių bei Lietuvai!

Naujon 1961-62 m. m. metraščio redakcijon, iš pasiūlytų 14 kandidatų, nei vienam kandidatūros neatsimant, slapto balsavimu buvo išrinkta: Kristina Grabauskaitė, Mykolas Drunga, Margis Matulionis, Vytautas Nakas, Šarūnas Valiukėnas, Milda Pakalniškytė, Birutė Šiajutė, Mirga Pakalniškytė ir Algirdas Kuraitis.

Pabaigoje gražų žodį tarė šių metraščių leidimo pradininkas, buvęs tėvų komiteto pirm. inž. J. Grabauskas.

Su nemažu pasitenkinimu skirstėsi "Sakalų Kelių" popietės dalyviai, nes jaunieji joje dar aiškiau suprato, kad jų dirbamas darbas yra tikrai gražus ir lietuviškas, o senesnieji ir mokytojai pamatė, kad auga geras jų pakaitalas.

Danguolė Šukelytė Sakalų keliai redaktorių vardu įteikia dovaną globėjui D. Veličkai.

V. Noreikos nuotrauka

Malonu pastebėti ir tai, kad metraštininkai jau yra žinomas toli už mokyklos sienų ir, turbūt, neklystant galima teigti, kad apie jį žino kiekvienas naujasis mokyklą ateinąs jaunuolis ar jaunuolė. Pavyzdžiui, šių metų pirmąją dieną, drauge su naujųjų mokinių registracija, buvo ir metraščio bendradarbių registracija. Iš 71 mokinio, net 43 nariai įsirašė į metraščio bendradarbių.

MEČYS VALIUKENAS

CHICAGOJE

VILNIAUS DIENOS MINĖJIMAS

Vilniaus Krašto Lietuvių S-gos Chicago skyrius rengia Vilniaus dienos minėjimą, kuris bus š. m. spalio 15 d. Tą dieną 10 val., ryte. Tėvų Jėzuitų koplyčioje bus atnaujamoms pamaldos už žuvusius dėl Vilniaus ir Lietuvos laisvės kovotojus. Po pamaldų bus padėtos vainikas prie paminklo žuvusiems dėl Lietuvos laisvės, o po to Jaunimo Centro didžiojoje salėje bus iškilminga akademija su menine programa. Įėjimas nemokamas.

Ivairios visuomeninės organizacijos, turinčios savo vėliavas, prašomos pamaldose ir minėjime dalyvauti su vėliavomis. Visuomenė kviečiama dalyvauti pamaldose ir minėjime. Skyriaus Valdyba

DETROIT

Girdėsime čiurlioniečius

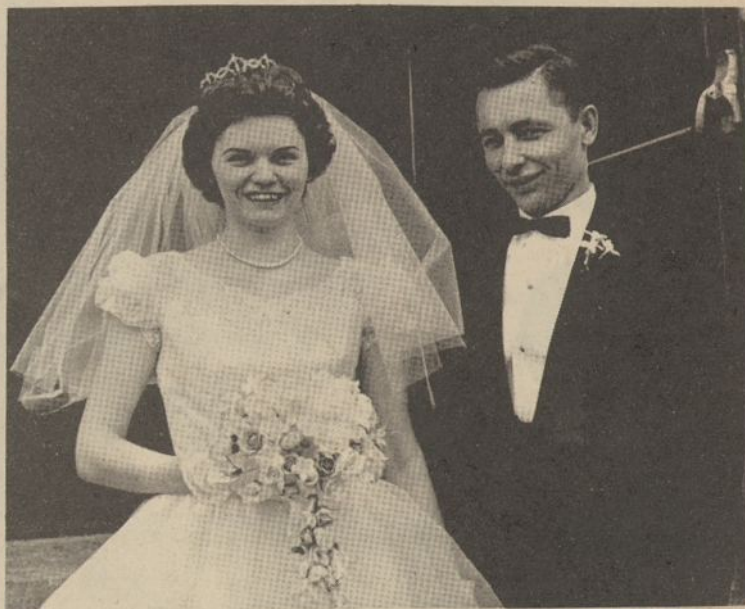
Detroito šaulių kuopos valdybos nariai, viešėdami Clevelande jau praeitą žiemą, užkvietė čiurlionio ansamblių apsilankyti į Detroitą su koncertu.

Kadangi jau eilę metų nesame jų girdėję, tikima, kad visi pasiilgom to nepaprasto lietuviškos dainos išpildymo. Ansamblis atvažiuos su nauju repertuaru ir solistais. Koncertas įvyks lapkričio 18 d. labai patogioje Ukrainiečių salėje, kur po koncerto vyks šokiai ir mūsų jaunimas turės gražios progos pabendrauti su ansamblio jaunimu.

Skaučių vadovų sueiga

Spalio 7 d., šeštadienį, 3 val. 30 min., pskt. Mildos Baužienės bute, 15701 Sorrento, kviečiama visų skautininkų, vyr. skaučių ir Gabijos tunto skaučių pareigūnių sueigą svarbiems reikalams aptarti. Kartu bus svarstoma, ar negalime visoms daugiau prisidėti prie Gabijos ugnelės kurstymo. Visas seses dalyvauti, nors ir nebūtų šiuo metu aktyvioje skautiškoje veikloje, kviečia vyr. sktn. K. Kodatienė.

• Flinto, Saginaw ir apylinkių lietuviai rugsėjo 24 d. turėjo savo rudens išvyką ir Balso susirinkimą prie Lobdell ežero Linden, Mich. Kodakių vasarvietėje Nidoje. Į skyrių įstoję keletą naujų narių. Išrinkta nauja Balso valdyba, kurion įėjo ilgametis skyriaus pirmininkas gen. J. Černius tom pačiom pareigom, vicepirmininkai J. Vaičiulis — Saginaw reikalams ir B. Gražulis — Flinto, izdininkas J. Zalensas ir sekretorė K. Kodatienė.

Birutė ir Albertas Martinkai po sutuoktinių Chicagoje. A. Martinkus 10 metų žaidęs Chicago LFK Lituanicos eilėse, neseniai perėjo į Chicago LSK Taurą.

V. Noreikos nuotrauka

Povilas Žumbakis, veiklus sporto darbuotojas, ir Giedrė Janikonytė, šiemet baigusi meno mokyklą, neseniai susituokę Chicagoje. B. Lungio nuotrauka

Mylimai Motinai

A. + A. MAGDELENAI KAUNIENEI

mirus, sūnus JONĄ, JUOŽĄ, PETRĄ ir jų šeimas, gilaus skausmo valandoje, nuoširdžiai užjaučiame ir kartu liūdime

J. Karvelis, L. Prapuolenis ir V. Garbenis su šeimomis